

درس فارغ فقه مضرت آیت الله مسینی بوشهری (دامت برکاته)

تاریخ: ۲۹ شهریور ۱۳۹۹

مصادف با: ۱ صفر ۱۴۴۲

جلسه: ۶

موضوع کلی: فصل فی احکام الجبائر

موضوع جزئی: عدم جواز استتجار صاحب جبیره

سال تحصیلی: ۱۴۰۰-۱۳۹۹

«الحمد لله رب العالمین و صلی الله علی محمد وآله الطاهرین و اللعن علی اعدائهم اجمعین»

خلاصه جلسه گذشته

بحث در مسأله ۶۲۴ بود. عرض شد که به نظر مرحوم سید (ره)، در اجیر شدن شخصی که جبیره دارد، اشکال است [، یعنی شخصی که جبیره دارد، نمی تواند اجیر شود و به جای دیگری نماز بخواند]، بلکه بعید نیست که اگر عذری در مدت اجاره عارض شود و وقت برای اتمام مورد اجاره تنگ باشد [، مثلاً معین شده باشد که نمازی که مورد اجاره است در یک ماه خوانده شود، لکن عذری به وجود آید و شخص نتواند در مدت معین، نماز را با وضوی کامل بخواند]، همچنین، شرط شده باشد که شخص، مباشرةً نماز را بخواند، در این صورت، اجاره فسخ شود، بلکه اتیان نمازهای قضای خودش با حالت جبیره، در صورتی که امید به زوال عذر باشد نیز خالی از اشکال نیست [، اما اگر امیدی به زوال عذر نباشد، می تواند نمازهای قضای خودش را با وضوی جبیره ای بخواند] و همچنین، خواندن نماز با حالت جبیره، به صورت تبرّعی برای دیگری اشکال دارد.

سؤال: اگر کسی با شخص دیگری قرارداد اجاره بست که از طرف پدر یا مادر او که فوت کرده است به مدت یک ماه نماز بخواند و در اثناء مدت اجاره دست او شکست یا جراحی بر او وارد شد که باید وضوی جبیره ای بگیرد و نتواند با وضوی کامل نماز بخواند وظیفه اش چیست؟

مبنا این است که قرار داد اجاره به منظور خواندن نماز قضای شخص دیگر، با وضوی جبیره ای جایز نیست و اکنون که در اثناء مدت اجاره، عذری برای شخص پیش آمده که قادر به خواندن نماز با وضوی کامل نیست نیز خواندن نماز قضا برای دیگری جایز نیست و عذر او (جبیره داشتن) کاشف از این است که شخص اجیر بعد از اینکه عذر بر او عارض شد، صاحب باقیمانده منفعت حاصل از اجاره، نیست و از طرف دیگر چون نمی تواند باقیمانده اجاره را انجام بدهد، اجاره نسبت به باقیمانده عمل مورد اجاره باطل می شود.

مرحوم آیت الله خویی (ره) در این رابطه چند مثال ارائه داده است؛

مثال اول، اینکه اگر شخصی منزلی را اجاره کرده باشد و در اثنا اجاره، منزل مذکور، خراب شود و قابل تعمیر نباشد، در این صورت، اجاره نسبت به مدت زمان باقی مانده فسخ می شود.

مثال دوم، اینکه بناءً طبق قرار دادی که بسته است، مکلف شده است که خانه ای را بسازد، لکن اگر در اثناء کار، مشکلی برای او پیش بیاید و نتواند ساخت خانه را تمام کند، در این صورت، اجاره فسخ می شود چون منفعت که همان خانه است را نمی تواند در زمان معینی که در قرارداد آمده است، تسلیم طرف مقابل کند.

در فرض مذکور، آیا اجاره فسخ می‌شود یا اینکه اجاره فسخ نمی‌شود، بلکه برای کسی که اجاره داده است خیار تخلف شرط باقی است، بنابراین، چون از شرط [که انجام مشروط مباشرة بوده است]، تخلف شده است آن شخص مخیر است که معامله را نسبت به باقیمانده عمل فسخ کند یا اینکه از شخص اجیر بخواهد که شخص دیگری را معرفی کند تا آن شخص ادامه کار را انجام بدهد؟ پاسخ این است که اگر مدت اجاره مضیق باشد، در صورتی که اجاره بر عمل کلی واقع شده باشد، اجاره صحیح است، یعنی اگر مباشرت در انجام آن عمل شرط نباشد، بلکه اجاره به نحو مطلق باشد، یعنی هدف، تحقق مورد اجاره در خارج باشد، اعم از اینکه مباشرة از جانب خود شخص انجام شود یا تسبیحاً؛ کسی دیگری آن را انجام دهد، در این صورت، اجاره فسخ نمی‌شود، لکن شخصی که قرارداد اجاره را با اجیر بسته است، مخیر است که معامله را نسبت به باقیمانده عمل فسخ کند و خودش باقیمانده عمل را به شخص دیگری اجاره دهد یا اینکه از شخص اجیر بخواهد که شخص دیگری را معرفی کند تا آن شخص بقیه عمل مورد اجاره را انجام دهد، ولی اگر اجاره بر انجام عمل مباشرة، تحقق گرفته باشد و برای اجیر عذری پیش آید، اجاره فسخ می‌شود و وجهی برای صحت چنین اجاره‌ای باقی نمی‌ماند زیرا اجاره به حسب بقاء، مثل اجاره به حسب حدوث است، یعنی همان‌طور که ابتدائاً، استئجار شخصی که جبیره دارد برای نماز قضای دیگری جایز نیست [، چون عذر او فقط برای انجام نماز فعلی خودش مجوز است]، در ادامه و به حسب بقاء [که در اثناء عمل، برای شخص عذری، مثل شکستگی یا جراحت حاصل شود] نیز اجاره صحیح نیست و اجاره فسخ می‌شود.

اما اگر وقت، موسّع باشد، مثلاً شخصی اجیر شده باشد که نماز قضای شخص دیگری که از دنیا رفته است را انجام بدهد، ولی زمان معینی برای انجام آن تعیین نشده باشد، در این صورت، شخص اجیر که در اثناء عمل، معذور شده است و دچار شکستگی یا جراحت شده است، می‌تواند نماز قضا را در فرصت دیگری بخواند و چون وقت وسعت دارد لذا باید بعد از برطرف شدن عذر، با وضوی کامل نماز را بخواند و حق ندارد که با وضوی جبیره‌ای نماز را بخواند. بنابراین، در فرضی که وقت وسعت دارد، اجاره صحیح است و فسخ نمی‌شود و بعد از برطرف شدن عذر، شخص با وضوی کامل نماز قضای شخص مورد نظر را می‌خواند و دلیل عدم فسخ اجاره این است که شخص متمکن از تسلیم منفعت می‌باشد.

«الحمد لله رب العالمین»